

การวิเคราะห์สมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี

Analysis of Teachers' Competency in learning Assessment of Small Schools in Pathum Thani Province

เมษา นวลศรี¹, กุลชาติ พันธุ์วรกุล^{2*}

Mesa Nuansri¹, Kullachat Pantuworakul^{2*}

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี^{1,2*}

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani Province

Mesa@vru.ac.th¹, kullachat@vru.ac.th^{2*}

ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน และ 3) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 150 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงแบบวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยการทดสอบค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีการประเมินผลการเรียนรู้อ่อนเรียนและระหว่างเรียนในชั้นการวางแผนการประเมินผลมากที่สุด ส่วนการประเมินหลังการเรียนจะมีการดำเนินการในชั้นการนำผลการประเมินไปใช้มากที่สุด 2) ปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์ในการสอนของครู และ 3) ครูมีความต้องการในการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิพิสัย) ในรูปแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการมากที่สุด

คำสำคัญ: สมรรถนะครู, โรงเรียนขนาดเล็ก, การประเมินผลการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this research were to 1) analyze the current situation regarding teachers' competency in learning assessment of small schools at Pathum Thani Province, 2) analyze problems and obstacles regarding teachers' competency in learning assessment of small schools at Pathum Thani Province classified according to teaching experience and 3) study the self-development needs of teachers in learning assessment of small schools at Pathum Thani Province. Samples were 150 teachers randomized by multi-stage random sampling. Research instrument was a 5-point scale with Cronbach's alpha reliability of 0.93. Data were analyzed by descriptive statistics methods including frequency, percentage, mean, standard deviation and F-test for one-way analysis of variance. The research findings were as follows: 1) teachers conduct learning assessment before class and during class in the assessment planning stage at a large level, after class, the teacher proceeded to the stage of applying the assessment results on a large level 2) problems and obstacles in learning assessment, both overall and in each aspect, do not differ according to teachers' teaching experiences and 3) teachers need additional training on creating learning achievement measurement tools. (Cognitive domain) in an onsite format that emphasizes operations.

Keywords: Teacher Competency, Small Schools, Learning Assessment

บทนำ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจึงต้องดำเนินการอย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้การวัดและประเมินผลต้องอาศัยผู้ประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความรู้และความสามารถ โดยสมรรถนะของผู้ประเมินผลการเรียนรู้ต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ มีความรู้ มีทักษะ และมีจรรยาบรรณและเจตคติทางบวกต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข, 2558) สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2546) ระบุคุณลักษณะผู้ประเมิน (evaluator qualifications) ไว้ว่า ครูหรือบุคคลที่ทำหน้าที่ประเมินผู้เรียนต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อให้การประเมินดำเนินไปอย่างถูกต้องและทำให้มั่นใจในการใช้ผลการประเมิน

ถึงแม้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) แต่การวัดและประเมินผลของครูที่ผ่านมายังมีจุดบกพร่องหลายประการ ดังเช่นที่ โชติกา ภาชีผล และคณะ (2558) ได้อธิบายว่า สภาพการวัดและประเมินผลในระบบการศึกษาที่ผ่านมานั้นถูกวิพากษ์ว่า ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้” โดยอาจวิเคราะห์ได้ว่า อุปสรรคหนึ่งที่ทำให้การประเมินผู้เรียนยังมีปัญหา คือ การประเมินผลของครูไม่สนองตอบต่อนโยบายด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง และครูได้รับการพัฒนาด้านเทคนิคการประเมินผลไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่สามารถสรุปได้ว่า ครูยังขาดความรู้และความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในประเด็นที่หลากหลาย เช่น การกำหนดจุดประสงค์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล การตรวจให้คะแนน การแปลผลคะแนน หรือ การนำผลการประเมินไปใช้ เป็นต้น (Jiraro, 2014; Ololube, 2008; Suknaisith, Wongwanich, & Piromsombat, 2014; ศรีญา รัตนศิริ, 2550) รวมถึงครูยังใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

แบบดั้งเดิมด้วยวิธีการทดสอบลงในกระดาษ และเครื่องมือที่ใช้คือแบบทดสอบ โดยมีจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้คือ การตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพียงอย่างเดียว ครูไม่ได้ให้คำแนะนำเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้ (โชติกา ภาชีผล, 2556; สุวิมล ว่องวานิช, 2546) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลของครู

จากการศึกษาวิจัยของ นันทวัน ป่านสวาท (2559) ส่วนหนึ่งของงานวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาด้านการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาระดับมากทุกข้อรายการ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่ การวัดประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาและหลักสูตร การใช้เทคนิคการวัดประเมินผลอย่างหลากหลาย ตามลำดับ นอกจากนี้ การศึกษาของศรีธัญญา รัตนศิริ (2550) โดยส่วนหนึ่งมีการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยร้อยละของการปฏิบัติการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียนด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยร้อยละการปฏิบัติการประเมินผลการเรียนรู้สูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และครูโรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยร้อยละของการปฏิบัติการประเมินผลการเรียนรู้สูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของกระบวนการทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทั้งนี้ บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำหลักของการวัดประเมินผลผู้เรียนมาใช้ในการขับเคลื่อนให้กระบวนการทางการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ครู เนื่องจากครูมีหน้าที่หลักในการอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรวมทั้งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา และการที่ครูจะสามารถดำเนินการให้บรรลุตามหน้าที่ดังกล่าวได้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักของการวัดประเมินผลมาใช้ในการบูรณาการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษาตามองค์ประกอบของกระบวนการทางการศึกษา (Jiraro, 2014) ดังนั้น เมื่อทราบปัญหาและความสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนแล้ว การพัฒนาสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ให้กับครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

จังหวัดปทุมธานี มีโรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนน้อยกว่า 120 คน) จำนวน 42 โรงเรียน (คิดเป็นร้อยละ 25) โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในหลากหลายประเด็น โดยเฉพาะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ทั้งการประเมินระดับชั้นเรียน การประเมินระดับสถานศึกษา ตลอดจนการประเมินผลระดับชาติ อีกทั้ง ข้อมูลจากการพูดคุยสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านประสบการณ์การลงพื้นที่ของผู้วิจัย พบว่า จังหวัดปทุมธานียังพบปัญหา อัตราการย้ายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาค่อนข้างสูง โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น บรรจุกุครบตามระยะเวลาตามกำหนดก็ขอย้ายกลับภูมิลำเนาของตน เมื่อมีตำแหน่งว่างลงก็จะมีข้าราชการครูขอย้ายเข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่าง และมีข้อสังเกตว่า อัตราการบรรจุข้าราชการครูในตำแหน่งครูผู้ช่วยจะมีอัตรารับในแต่ละปีค่อนข้างสูง จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์การย้ายเข้าและออกของข้าราชการครูอย่างเป็นพลวัตร อาจส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่มีความต่อเนื่อง บ้างก็พบว่า ครูคนก่อนไม่ได้ให้ข้อมูลการวัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อให้ครูคนใหม่ได้สานต่อ ทำให้การประเมินผลไม่มีความต่อเนื่อง นอกจากนี้ ปัญหาอีกประการหนึ่ง พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนครูน้อยทำให้ครูต้องทำหน้าที่พิเศษอื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากภาระงานสอนและดูแลนักเรียน เช่น งานธุรการโรงเรียน งานพยาบาล เป็นต้น ดังนั้น จึงส่งผลให้ครูไม่สามารถทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ หรือตามสภาพที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ครูมีสมรรถนะในการประเมินผลหรือ มีปัญหา/อุปสรรคอยู่ในระดับใด อีกทั้งมีความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนของตนเองในด้านใดบ้าง ดังนั้น ผู้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะครูด้าน

การประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูโดยตรง และส่งผลในทางที่ดีต่อนักเรียน และสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี มีความแตกต่างกันตามประสบการณ์ในการสอนของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 878 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดปทุมธานี ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 150 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ได้รับการยอมรับสำหรับการวิจัยในปัจจุบัน ที่สร้างจากสูตรของ Cohen (1977) ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดข้อมูลพื้นฐานในการคำนวณให้เหมาะสมกับลักษณะการวิเคราะห์ที่จะใช้ในงานวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยกำหนดข้อมูลนำเข้า (Input) ในโปรแกรม ได้แก่ เลือกกลุ่มการทดสอบเป็น F -test เนื่องจากในการวิจัยนี้ต้องการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 3 กลุ่ม กำหนดค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) ในระดับปานกลาง (ค่า 0.25) (Cohen, 1992) ค่าระดับนัยสำคัญเป็น 0.05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) เป็น 0.95 จากผลการคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power ได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด (total sample size) จำนวน 102 คน แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งการศึกษาต่อกับกลุ่มครู อาจารย์ จะมีอัตราการตอบกลับประมาณร้อยละ 70 (Wiersma, 1991 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2562) อีกทั้งเพื่อชดเชยแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์ หรือ กรณีแบบสอบถามสูญหายระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างเป็น 150 คน จากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มโรงเรียน จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งหมด 42 โรงเรียน ผู้วิจัยสุ่มโรงเรียนมา 30 โรงเรียน ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

ขั้นที่ 2 สุ่มครู จาก 30 โรงเรียนที่สุ่มได้จากขั้นที่ 1 โดยผู้วิจัยสุ่มครูโรงเรียนละ 5 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จะได้ตัวอย่างครูจำนวนทั้งสิ้น 150 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 150 คน โดยส่วนใหญ่เป็นครูเพศหญิง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 85.33 และมีประสบการณ์สอนอยู่ในช่วง 1 - 5 ปี มากที่สุดจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 39.33

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามรายงานตนเองเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ และ ประสบการณ์ในการสอน โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ และเติมคำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5-point rating scale) จำนวน 25 ข้อ ครอบคลุมตัวแปรสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการ เรียนรู้ 5 สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) การเลือกวิธีการวัดและประเมินผล 2) การพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล 3) การ บริหารการสอบ 4) การสื่อสารและใช้ผลการประเมิน และ 5) การมีจรรยาบรรณในการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน มีลักษณะเป็น แบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในการอบรมที่ผ่านมา หัวข้ออบรมที่ต้องการจะ พัฒนาตนเอง รูปแบบการอบรมที่ต้องการ ระยะเวลาในการอบรมที่ต้องการ และช่วงเวลาที่สะดวกในการอบรม ซึ่งมี รายละเอียดของการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ร่างไว้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและ ประเมินผลทำการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ จำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาคำนวณหาค่า ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อรายการที่มีคุณภาพและใช้ได้ คือ จะต้องมียาค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556) จากผลการพิจารณาค่าดัชนี IOC พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อรายการ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงกับกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้ (try out) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ไปวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยค่าความเที่ยงที่ยอมรับได้จะต้องมากกว่า 0.70 ขึ้นไป (Nunnally, 1967) ซึ่งผลการตรวจสอบค่าความเที่ยง แบบความสอดคล้องภายใน มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .93 ซึ่งถือว่ามีความคุณภาพด้านความเที่ยงอยู่ในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ติดต่อบริษัทงานทางโทรศัพท์ในเบื้องต้นกับโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานี ที่เป็นตัวอย่างในการ วิจัยครั้งนี้ เพื่อทำความเข้าใจในหลักการและการให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความยินดี อีกทั้ง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจและความน่าเชื่อถือ ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้ทางโรงเรียนได้ซักถามในรายละเอียดเบื้องต้นจากผู้วิจัยและผู้ ประสานงาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพของการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นที่สอง ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานี ที่ ผู้วิจัยสุ่มได้ เพื่อขอทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน

ขั้นที่สาม จัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล คู่มือการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ของครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี พร้อมแนบคิวอาร์โค้ด (QR Code) เพื่อให้ครูผู้สอนที่เป็น ตัวอย่างสแกนทำแบบถามผ่าน Google form ด้วยระบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็น ตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นที่สี่ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 20 วัน หลังจากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบปริมาณของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา พร้อมทั้งความถูกต้องของข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์ คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (วรรณิ แกมเกตุ, 2551) จากนั้น นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับปัญหาและอุปสรรคในการประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน (มาก ปานกลาง และ น้อย) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นเอกพันธ์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (test of homogeneity of variance) ในกรณีที่พบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$) ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ (post hoc comparison) โดยใช้วิธี dunnett T3 และกรณีความแปรปรวนไม่แตกต่างกันจะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Sheffe (เมฆา นวลศรี, 2563) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี

1.1 สภาพปัจจุบันในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน ด้านการวางแผนการวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษา พบว่า มีการกำหนดสัดส่วนของคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนไว้อย่างชัดเจนมากที่สุด (86.67%) รองลงมา คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผู้เรียน (78.67%) 2) ด้านการกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อม ความสนใจ ทักษะพื้นฐานที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด (73.33%) รองลงมา คือ การกำหนด/เลือกวิธีการประเมินได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมิน (68.67%) 3) ด้านการนำผลการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษาไปใช้ประโยชน์ พบว่า ใช้ผลการประเมินช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านพฤติกรรม และคุณธรรมมากที่สุด (81.33%) รองลงมา คือ ทำความเข้าใจในสิ่งที่มุ่งประเมิน จากผลการประเมินมากขึ้น เช่น รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล (76.67%) และ 4) ด้านการจัดเก็บ ประมวลผล และรายงานผลการประเมินก่อนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไปมากที่สุด (35.33%) รองลงมา คือ นำเสนอผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีหลักฐานอ้างอิง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ (28.67%)

1.2 สภาพปัจจุบันในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างเรียน 1) ด้านการวางแผนการวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษา พบว่า วิเคราะห์ความรู้และทักษะที่ต้องเกิดการเรียนรู้ จากกระบวนการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด (79.33%) รองลงมา คือ กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (68.00%) 2) ด้านการกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า เลือกใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับประเด็นที่จะประเมินมากที่สุด (37.33%) รองลงมา คือ เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานหรือพัฒนาการของผู้เรียนได้ครบถ้วน ทันเวลา (36.00%) 3) ด้านการนำผลการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษาไปใช้ประโยชน์ พบว่า ใช้ผลการประเมินเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด (68.67%) รองลงมา คือ ใช้ผลการประเมินในการกำกับ ติดตามพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (68.00%) และ 4) ด้านการจัดเก็บ ประมวลผล และรายงานผลการประเมินระหว่างการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนบนฐานของผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด (65.33%) รองลงมา คือ นำเสนอผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีหลักฐานอ้างอิง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ (40.67%)

1.3 สภาพปัจจุบันในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลังเรียน 1) ด้านการวางแผนการวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษา พบว่า กำหนดข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการเก็บรวบรวมมากที่สุด (70.00%) รองลงมา คือ กำหนดเกณฑ์ และมาตรฐานการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (64.00%) 2) ด้านการกำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า เลือกใช้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับประเด็นที่จะประเมินมากที่สุด (50.00%) รองลงมา คือ กำหนด/เลือกวิธีการประเมินได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การประเมิน (38.67%) 3) ด้านการนำผลการประเมินหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคการศึกษาไปใช้ประโยชน์ พบว่า ใช้ผลการประเมินเพื่อตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากที่สุด (90.00%) รองลงมา คือ ใช้ผลการประเมินเพื่อตรวจสอบความรอบรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน (86.67%) และ 4) ด้านการจัดเก็บ ประมวลผล และรายงานผลการประเมินหลังการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน พบว่า นำเสนอผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยมีหลักฐานอ้างอิง และครอบคลุมวัตถุประสงค์มากที่สุด (68.67%) รองลงมา คือ สรุปรายงานผลการประเมินผลการเรียนรู้โดยภาพรวมให้ผู้เรียนทราบ (68.00%)

2. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนของครู (แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1-5 ปี, 6-15 ปี และ 15 ปี ขึ้นไป) จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์ในการสอนของครู โดยผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนของครู โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

ปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	<i>n</i>	<i>Mean</i>	<i>S.D.</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1) การเลือกวิธีการวัดและประเมินผล					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	2.95	0.56	.768	.466
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	2.97	0.61		
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	3.05	0.57		
2) การพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	3.06	0.45	.261	.770
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	3.11	0.67		
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	3.16	0.56		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	<i>n</i>	<i>Mean</i>	<i>S.D.</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
3) การบริหารการสอน					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	2.81	0.56	.202	.817
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	2.83	0.66		
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	2.85	0.54		
4) การสื่อสารและใช้ผลการประเมิน					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	2.80	0.55	1.86	.159
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	2.84	0.52	2	
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	2.86	0.45		
5) การมีจรรยาบรรณในการวัดและประเมินผล					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	2.20	0.46	2.11	.124
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	2.23	0.53	7	
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	2.26	0.49		
ภาพรวม					
ประสบการณ์น้อย (1-5 ปี)	59	2.79	0.39	1.10	.334
ประสบการณ์ปานกลาง (6- 15 ปี)	55	2.81	0.56	6	
ประสบการณ์สูง (15 ปี ขึ้นไป)	36	2.82	0.61		

3. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัด ปทุมธานี

ครูโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนในรอบปีที่ผ่านมามากที่สุด (49.33%) รองลงมา คือ ได้รับการอบรมจำนวน 1-2 ครั้งในรอบปี (40.00%) และ ได้รับการอบรมตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป (18.00%) ตามลำดับ

ครูโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดปทุมธานี มีความต้องการความต้องการในการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการประเมินผลผู้เรียนรู้ผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับ “การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิพิสัย)” (80.00%) มากที่สุด รองลงมา ประเด็นเกี่ยวกับ “การประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวัดผล” (78.67%) และ ประเด็นเกี่ยวกับ “การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล เช่น ความตรง ความเที่ยง ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก” (76.67%) ตามลำดับ

ครูโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดปทุมธานีมีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบในการอบรมด้านประเมินผลผู้เรียนในรูปแบบการอบรมแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการ มากที่สุด (56.00%) รองลงมา ได้แก่ อบรม online แบบเน้นบรรยาย (54.00%) และ แบบอบรม onsite แบบเน้นบรรยาย (30.00%) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยนี้ มีหลายประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปราย โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการอภิปรายตามลำดับวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว โดยการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้และระหว่างการจัดการเรียนรู้จะดำเนินการในชั้นการวางแผนการประเมินผลมากที่สุด ส่วนการประเมินหลังการเรียนจะมีการดำเนินการชั้นการนำผลการประเมินไปใช้มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องมีการวางแผนและออกแบบการวัดและประเมินผล เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผู้เรียน การวิเคราะห์ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ต้องมีก่อนเรียน การวิเคราะห์พื้นฐานด้านจิตวิทยาของผู้เรียน การกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการวัดและประเมินผลผู้เรียน การกำหนดข้อมูลหรือสารสนเทศที่ต้องการเก็บรวบรวม การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่รวบรวมได้ การกำหนดผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาร่วมประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน รวมถึงการกำหนดสัดส่วนของคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียนไว้อย่างชัดเจน เป็นต้น แม้ว่าการออกแบบวางแผนการวัดและประเมินผลจะถูกกำหนดมาตั้งแต่การประเมินก่อนเรียน แต่ในระหว่างทางก็จะมี การปรับเปลี่ยนแผนการออกแบบการวัดและประเมินผลได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับบริบทของชั้นเรียนที่ครูได้เผชิญ เนื่องจากการประเมินผลในระยะดังกล่าวนี้เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน หรือประเมินเพื่อเน้นความก้าวหน้าของผู้เรียน (formative assessment) ส่วนการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการชั้นการนำผลการประเมินไปใช้มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ครูนำผลการประเมินไปใช้เพื่อตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือ ใช้ผลการประเมินเพื่อตรวจสอบความรอบรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนในรุ่นต่อไป ใช้ผลการประเมินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู ผู้ปกครอง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนในรุ่นต่อไป กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นการนำผลการประเมินสรุปรวม (summative assessment) ไปใช้ประโยชน์นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรีบุญ วัฒนศิริ (2550) ที่พบว่า การประเมินผลก่อนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวม โดยรายการที่ครูปฏิบัติในระดับดีมาก ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับรายการที่ครูมีการปฏิบัติในระดับดี ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์ และมาตรฐานการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และการกำหนดสัดส่วนของคะแนนการประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียนอย่างชัดเจน และวิเคราะห์ความรู้และทักษะพื้นฐานที่ต้องมีก่อนเรียน ส่วนการประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า รายการที่ครูมีการปฏิบัติในระดับดีมาก ได้แก่ การใช้ผลการประเมินเพื่อตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน สำหรับรายการที่ครูปฏิบัติในระดับดี ได้แก่ การใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนในรุ่นต่อไป และการใช้ผลการประเมินเพื่อตรวจสอบระดับความรอบรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

2. จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนของครู โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์ในการสอนของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสภาได้กำหนดให้ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มีความสามารถด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้จำแนกออกเป็น 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน โดยในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพมีมาตรฐานย่อยอีก 9 มาตรฐาน ซึ่งมีมาตรฐานการวัดและประเมินผลการศึกษาประกอบด้วย ในมาตรฐานนี้มีการกำหนดให้ครูจำเป็นต้องมีสาระความรู้ 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักการและเทคนิคการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 2) การสร้างและใช้เครื่องมือวัดผล และประเมินผลการศึกษา 3) การประเมินตามสภาพจริง 4) การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน 5) การประเมินภาคปฏิบัติ และ 6) การประเมินผลแบบย่อยและแบบรวม และยังคงต้องมีสมรรถนะที่สำคัญอีก 2 ประการ ได้แก่

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลได้ตามสภาพความเป็นจริง และ สมรรถนะด้านการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง การจัดการเรียนรู้และหลักสูตร (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556) จึงทำให้ครูทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครู และเป็นตาม กำหนดของมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนดให้ครูจำเป็นต้องมีสาระความรู้ 6 ประการ และสมรรถนะที่สำคัญอีก 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้วยเหตุนี้ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน จึงมีสภาพปัญหาและ อุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลย์วิสาข์ ธาธาพร และ กมลวรรณ ตั้งธนานนท์ (2560) ที่พบว่า จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของสภาพการปฏิบัติงานในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ ครู จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูมีสภาพการปฏิบัติงานในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนขนาดเล็กใน จังหวัดปทุมธานี พบว่า ส่วนใหญ่ในรอบปีที่ผ่านมาไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และมีความต้องการในการ อบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับ “การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิ พิสัย)” มากที่สุด ในรูปแบบการอบรมแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการ ทั้งนี้เนื่องจากสมรรถนะด้านการประเมินผลการ เรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยซึ่งเป็นการวัดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ อีกทั้ง เป็นพฤติกรรมที่ครูจะต้องมีการวัดและประเมินผล เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความรอบรู้และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ทั้งการทดสอบย่อยรายบท/ราย หน่วย การทดสอบกลางภาค หรือ ทดสอบปลายภาคเรียน ซึ่งจะต้องมีการออกแบบข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อย่าง สม่าเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือตัววัดเพื่อให้เครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหามากที่สุด ดังนั้น จึงอาจเป็น สาเหตุที่ทำให้ครูมีความต้องการในการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียนในประเด็นเกี่ยวกับ “การสร้างเครื่องมือ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิพิสัย)” มากที่สุด นอกจากนี้ รูปแบบการอบรมแบบ onsite ซึ่งเป็นรูปแบบการอบรมที่ผู้ เข้าอบรมได้มีโอกาสเผชิญหน้ากับวิทยากรโดยตรง ทำให้มีโอกาสใกล้ชิดและสามารถสอบถามในรายละเอียดของเนื้อหาตาม ประเด็นที่สงสัยได้อย่างสะดวก อีกทั้ง ประเด็นของการออกแบบและสร้างเครื่องมือวัดผลจำเป็นจะต้องมีการลงมือทดลอง ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ ดังนั้น การอบรมในรูปแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการจึงเป็นความต้องการของ ครูมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ สอดคล้องกับ ติวเตอร์วีไอพี (2566) ที่ได้กล่าวถึงข้อดีของการอบรม หรือ การเรียนแบบ onsite ว่า เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนได้เรียนกับผู้สอนหรือวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ อย่างใกล้ชิด ทำให้จดจำกับการเรียนได้ มากกว่าการเรียนแบบกลุ่ม หรือแบบวิดีโอ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้อย่างลึกซึ้งแม่นยำขึ้น และหากมีข้อสงสัยสามารถ สอบถามผู้สอนได้ทันที เพราะเป็นการเรียนแบบตัวต่อตัวทำให้สามารถสอบถามได้อย่างโดยไม่เคอะเขิน นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับ Suknaisith, Wongwanich and Piromsombat (2014) ที่ระบุว่า กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะของครูใน การวัดและประเมินผลการศึกษาผ่านกลยุทธ์การกำกับตัวเองที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม โดยครูตั้งใจจะ เรียนรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษาผ่านกรณีมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการ และ ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สรุปผล

จากการวิจัยได้ข้อค้นพบองค์ความรู้และสารสนเทศที่เป็นประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัด ปทุมธานี พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มีการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้บ้างแล้ว โดยการประเมินก่อนการจัดการเรียนรู้ และระหว่างการจัดการเรียนรู้จะดำเนินการขึ้นการวางแผนการประเมินผลมากที่สุด

ส่วนการประเมินหลังการเรียนจะมีการดำเนินการในชั้นการนำผลการประเมินไปใช้มากที่สุด และผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันตามประสบการณ์ในการสอนของครู นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสะท้อนให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนในรอบปีที่ผ่านมา และมีความต้องการในการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียนรู้ในประเด็นเกี่ยวกับ “การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิพิสัย)” มากที่สุด โดยครูมีความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบในการอบรมด้านประเมินผลผู้เรียนในรูปแบบการอบรมแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดปทุมธานี มีปัญหาและอุปสรรคในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียน ด้านการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนควรนำข้อมูลนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของการทำแผนการพัฒนาบุคลากรและหากกลยุทธ์ในการพัฒนาครูในประเด็นนี้เป็นลำดับแรก เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด

2. จากผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ครูยังไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนในรอบปีที่ผ่านมา และครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน โดยมีความต้องการในการอบรมเพิ่มเติมในประเด็นเกี่ยวกับ “การสร้างเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ (ด้านพุทธิพิสัย)” มากที่สุด โดยต้องการรูปแบบการอบรมแบบ onsite แบบเน้นปฏิบัติการ มากที่สุด นั่นแสดงให้เห็นว่าครูมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมในประเด็นดังกล่าวแบบ onsite ที่เน้นปฏิบัติการให้มากขึ้น แม้ว่าปัจจุบันจะมีการอบรมในรูปแบบออนไลน์ก็ตาม

3. ควรทำการวัดสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงผ่านการปฏิบัติงานของครู แทนการวัดสมรรถนะผ่านการรับรู้หรือความเข้าใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนสมรรถนะครูด้านการประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ อาจจะมีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดหลายปัจจัย เช่น ผู้วิจัยอาจจะต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาในการลงพื้นที่เพื่อติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูล และประเมินผลตามสภาพจริงไว้ล่วงหน้า และต้องมีเวลาในการศึกษาที่มากพอ เพราะจะต้องเก็บข้อมูลครูเป็นรายบุคคล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอาจต้องใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างมากรวมถึงอาศัยความเชี่ยวชาญของผู้วิจัยเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยวิสาข์ ธาราวรร และ กมลวรรณ ตังธนกันนท. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 12(2): 370 -384.
- โชติกา ภาษิมล, ณีฐฎฐกรณั หลาวทอง, และ กมลวรรณ ตังธนกันนท. (2558). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ติวเตอร์วีไอพี. (2566). *เรียนออนไลน์ตัวต่อตัว vs ออนไลน์แบบคลิก vs เรียนที่บ้านตัวต่อตัว (on-site) แตกต่างกันอย่าง?* สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2566, จาก <https://tutor-vip.com/online-learning-vs-onsite-learning>.
- นันทวัน ปานสวาท. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมษา นวลศรี. (2565). *การวิจัยทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีัญญา รัตนศิริ. (2550). *การวิเคราะห์สภาพการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ*. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2566, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=254>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, J. (1992). Quantitative methods in psychology: A power primer. *Psychol bull*, 112(1): 155-159.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power for the behavioral sciences*. (2nd ed). New York: Academic Press.
- Jiraro, P. (2014). A development of measurement and evaluation standards and item bank approach model for teachers in thai secondary schools. *ProcediaSocial and behavioral sciences*, 116: 547-556.
- Nunnally, J. (1967). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Ololube, N. P. (2008). *Evaluation competencies of professional and non-professional teachers in Nigeria*. *Studies in educational evaluation*. 34(1): 44-51.
- Suknaisith, A., Wongwanich, S., & Piromsombat, C. (2014). Development of teacher performance in educational measurements and evaluation through selfmonitoring strategies. *Procedia- social and behavioral sciences*, 116: 1683-1688.

Translated Thai References

- Dechakupt, P & Yindeesuk, P. (2015). *Learning management in the 21st century*. 2nded. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Kaemkate, W. (2012). *Research methodology in behavioral sciences*. 3rded. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Kanchanawasee, S. (2013). *Classical Test Theory*. 7thed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Nuansri, M. (2022). *Educational research: Approach to practice*. Pathum Thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (in Thai)

- Office of the National Education Commission. (2002). *National Education Act B.E. 2542, amended (No. 2) B.E. 2002*. Bangkok: Phrik Wan Graphic. (in Thai)
- Pansawat, N. (2016). *Problems and guidelines for academic development of small schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office Area 2*. Master of Education Thesis in Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University. (in Thai)
- Pasipol, S., Lawthong, N. and Tangdhanakanond, K. (2015). *Learning measurement and evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Ronsiri, S. (2007). *Analysis of the state of learning assessment for upper secondary school students. Thesis for the Master of Education Program in Educational Measurement and Evaluation Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University*. Bangkok. (in Thai)
- Teachers Council Secretariat. (2013). *Professional standards*. Retrieved July 8, 2023, from <https://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=254>. (in Thai)
- Tharaworn, K. & Tangdhanakanond, K. (2017). A needs assessment of teachers for developing learning assessment of secondary school students. *Online journal of education*. 12(2): 370 -384. (in Thai)
- Tutor VTP. (2023). *Study online one-on-one vs. online with clips vs. study at home one-on-one (on-site). What's the difference?*. Retrieved July 10, 2023, from <https://tutor-vip.com/online-learning-vs-onsite-learning>. (in Thai)
- Wongwanich, S. (2003). *New approaches to learning assessment*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Wongwanich, S. (2019). *Needs Assessment Research*. (4th ed). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)